

Innspill fra Framtiden i våre hender til ny informasjonsrammeavtale fra Norad

Vi går nå inn i siste måned av en omfattende 3-årig informasjonsavtale med Norad (som er blitt forlenget inn i 2020). I de tre årene som har gått, har Framtiden i våre hender opplevd en voldsom økning i interesse for de tema vi jobber med; miljø og rettferdighet, klima og bærekraft. Våre viktigste saker har vokst i alvor, oppmerksomheten har økt tilsvarende, og FIVH har vokst med oppgaven. De globale effektene av klimaendringene har blitt synlige, så problembeskrivelsen har økt i alvor. For vårt eget arbeid opplever vi å ha gått fra motvind til medvind; flere bryr seg, flere engasjerer seg, og flere viser vilje til endring.

Her forsøker vi å svare på spørsmål fra Norad. Samtidig kunne vi tenke oss et møte med Norad neste år for å diskutere konkrete spørsmål i utforming av ny søknad, blant annet omfang og formulering av mål og resultater, fleksibilitet og framtidige samarbeid.

Spørsmål 1: På hvilken måte støtteordningen kan bygge opp om bærekraftsmålene og SDG 2030-agendaen - også i gjennomføring av tiltak.

Norad ønsker at informasjonsavtalene skal relatere seg til FNs bærekraftsmål. Det er en god ide og mange avtaler bygger allerede opp om SDG 2030-agendaen. Framtiden i våre henders toårsstrategi og våre konkrete satsingssaker dekker hver minst 2 bærekraftsmål. Spørsmålet er hvordan dette skal formidles. Selv om SDGene er en god overordnet ramme og referanse, er det ofte mer effektiv kommunikasjon å være mer konkret og direkte. Når FIVH er i debatt om for eksempel klima, så er begrunnelsen "fordi klimaendringene vil ramme de fattigste hardest", ikke "fordi vi vil oppnå bærekraftsmål 13". Dette er vi nok enige om, men her kan det være nyttig med en diskusjon eller oppklaring fra Norad om dette skal skrives inn i en søknad, hvordan det skal gjennomføres, og rapporteres.

Spørsmål 2: I hvilken grad kunnskap om globale miljø- og utviklingsspørsmål i Norge kan styrkes blant utvalgte målgrupper.

Klimastreikene i 2019, samt utviklingen i kommunevalgkampen høsten 2019, viser en sterk trend i retning mer oppmerksomhet og debatt om miljø- og utviklingsspørsmål. Samtidig viser motstand mot bompenger og vindmøller at det er behov for mer debatt og kunnskap. Bompenger oppfattes som urettferdig, ikke som miljøpolitikk. Vindmøller er både et potensielt klimatiltak, rasering av natur, og skatteflukt.

Så behovet for mer kunnskap om globale miljø- og utviklingsspørsmål øker, og koblingen mellom globale og lokale miljø saker øker tilsvarende. Klima er ikke lenger et globalt spørsmål, men rammer nå lokalt. Klima er mer enn noensinne et solidaritetsspørsmål, mellom land, og mellom grupper i Norge. Demokratisk offentlig debatt og deltakelse er nøkkelen for å styrke kunnskapen og oppslutningen om miljø og utvikling i Norge. Koblingen globalt og lokalt er en nødvendig del av dette.

Framtiden i våre hender har vært med på å løfte klima inn i valgkampen – og i etterkant av valgkampen arbeidet for å dempe utslagene av polarisering og konflikt («oljeskam», bompenger). Fra våren 2020 inviterer FIVH til en klimadugnad, som vi planlegger å trappe opp mot Stortingsvalget 2021. For å få gjennomslag for bærekraftmålene, uten å nå ut til nye målgrupper.

Spørsmål 3: I hvilken grad deltakelse og debatt om utviklingsspørsmål kan treffe nye målgrupper med denne støtteordningen.

Utviklingen de siste fem årene viser etter vår erfaring at folk har økt forståelse for hvordan klima- og miljøutfordringer er globale. Vårt overforbruk henger sammen med urettferdige arbeidsforhold i Sør, og klimaeffekter i både Nord og Sør. Økende oppslutning om klima, som klimastreikene og Klimabrølet, viser at vi er i ferd med å nå nye målgrupper. Vi opplever også at dette styrkes og bygger videre på arbeidet vi gjør i miljø- og solidaritetsbevegelsen.

Vi vil ta med oss to erfaringer inn i en ny periode. En første erfaring er behovet for fleksibilitet; Som Norad vet, nådde vi nye målgrupper (unge, motebevisste) med Sweatshop 1 (12 millioner visninger til sammen), men det er krevende å gjenta en slik suksess. I tekstilkampanjen 2018, skiftet vi land (fra Kambodsja til Bangladesh), varegruppe (fra klær til håndklær/gardiner) og selskap (fra H&M til IKEA),

og dermed også målgruppe (fra unge kvinner til barnefamilier). Resultatet ble en vellykket nettkampanje, der 1500 enkeltpersoner kontaktet IKEA direkte og ba de signere sikkerhetsavtalen. En annen erfaring er behovet for bredere folkelig mobilisering. Utfordringene vi står overfor er så store at det ikke er nok å gi et «likes» på Facebook til en liten endring. Her ønsker vi å lære av erfaringene fra «Big Organising» i USA, hvor man i stedet for å be om noe «lite» (et likerklikk, en underskrift) ber om noe stort og personlig (å bli en organisator, bli en frivillig), for å gjennomføre et svært mål. Så, de neste målene setter vi oss ambisiøse mål for mobilisering og gjennomslag. En dobling i medlemstall de siste 8 årene, og vekst i lokallag er tegn på at dette er mulig.

Spørsmål 4: Hvordan søknad og rapporteringsprosess kan ivareta riktig forvaltning og samtidig tilpasses ordningens egenart og formål (demokratisk deltakelse, kritisk debatt og kunnskap om utviklingspolitiske temaer).

Arbeid med søknader tar tid, og noe annet er heller ikke å forvente. I hovedsak opplever vi at søknadsformat, resultatstyringsystem og rapporteringsregimet fungerer godt for oss. Det gir rom for å fokusere på målsetninger og resultater framfor aktiviteter, og gir oss dermed rom til å prioritere og være kreative underveis. For oss er denne fleksibilitet avgjørende for å kunne prioritere det som gir størst effekt.

Noen eksempler:

- Som nevnt har vi utvidet arbeidet med tekstiler/klær fra klesproduksjon i Kambodsja, til hjemmetekstiler i Bangladesh. Det siste året har vi tatt tak i utfordringer knyttet til plast og miljøgifter i tekstiler, i produksjons, bruks - og avhendingsfasen.
- I søknaden til Norad skrev vi inn tap av fosfor fra fiskeoppdrett, noe vi har gjennomført. Men vi har fått større gjennomslag og oppmerksomhet om Sør-problematikk ved å løfte fram norsk fiskefôr med soya fra Brasil (2018) og fiskemel i Gambia og India (2019).

Vår erfaring er at vi får størst måloppnåelse og suksess når vi har handlingsrom til å løpende vurdere hvor vi har størst sjanse for oppmerksomhet og endring. Men da kan vi ikke alltid følge de opprinnelige tiltakene som er skrevet inn i søknaden.

Spørsmål 5: Innspill på avtalevarighet.

Framtiden i våre hender støtter avtaler over flere år. Det gir forutsigbarhet og tid til planlegging. 3-5 år er en god varighet på en slik avtale

Spørsmål 6: Vil det være mulig for flere organisasjoner å samle seg om en felles søknad?

Framtiden i våre hender samarbeider med en rekke organisasjoner, som varierer fra tema til tema, og sak til sak. Våre største gjennomslag kommer ofte etter målrettet samarbeid, enten det handler om oljefondet, soya eller etikkinformasjonslov. Samtidig er det flere av organisasjonene vi samarbeider med som ikke har informasjonsavtale med Norad. I tillegg samarbeider vi med ulike organisasjoner på ulike temaer, og graden av samarbeid varierer over tid.

Vi har også erfaring fra internasjonale samarbeidsprosjekter, inkludert Fair Finance Guide/Etisk Bankguide, der vi har erfart at samarbeidet også har betydelige kostnader knyttet til koordinering og et ekstra nivå av rapportering. Vi mener derfor at dagens modell der søknadsformatet og kriteriene oppfordrer til samarbeid og til å synliggjøre planlagt samarbeid, fungerer godt. Vi tror ikke at felles søknadsarbeid vil gi mer gevinster enn kostnader. Derimot kan Norad med fordel i forbindelse med behandlingen av søknader identifisere organisasjoner som kunne hatt nytte av å samarbeide tettere, og legge til rette for det.